

НАПРЯМ 2. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Людмила Кожура

*доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теоретичної
юриспруденції, Директорка ННІ «Юридичний інститут Київського
національного економічного університету імені Вадима Гетьмана»*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

В адміністративному праві суттєвою проблемою є відсутність у законодавця чітких критеріїв систематизації норм права взагалі та норм адміністративного права та процесу, особливо, під час воєнного стану.

Погоджуємося із науковою позицією, що «систематизація норм чинного законодавства завжди повинна бути спрямована на досягнення таких цілей, а саме: 1) доступність; 2) зручність у використанні; 3) ліквідація прогалин законодавства; 4) об'єднання нормативного матеріалу, тобто приведення його в єдину внутрішньо узгоджену систему; 5) підвищення якості й ефективності законодавства» [1, с. 278].

Враховуючи загальні нагальні напрями систематизації, слід виділити ряд проблемних моментів такого процесу в адміністративному законодавстві України.

Систематизація забезпечує доступність законодавства для суспільства, забезпечення суб'єкта права необхідною нормативно-правовою документацією. Доступність широкому населенню нормативного матеріалу адміністративного права забезпечує запровадження в сферу публічного адміністрування європейських принципів. Це зумовлює можливість кожної особи з першоджерел знати свої права та свободи, вимоги, які пред'являє до них держава. Однак об'ємність, перенавантаженість підзаконними актами, розшарування національного адміністративного законодавства ускладнюють його доступність. Якщо обмежується доступність, то ускладнюється або взагалі унеможлиблюється інший принцип – зручність у використанні.

Як зазначає С.В. Петков, «тільки належна систематизація законодавства дасть змогу досягнути необхідного рівня правової культури населення та професійно-юридичної культури правозастосувачів. Саме на досягнення цієї мети і повинна бути спрямована розробка Проекту Кодексу України про адміністративну відповідальність» [2, с. 56].

Що стосується ліквідації прогалин в адміністративному законодавстві, то це гостра проблема сьогодення, оскільки процес інтенсивної кодифікації кінця ХХ – початку ХХІ ст. не був завершений. Відповідно до Концепції реформи адміністративного права України першочергових кодексів, що пропонувалося тоді підготувати, були визначені: «Адміністративно-процедурний кодекс (адміністративні несудові процедури); Адміністративний судово-процесуальний кодекс (адміністративне судочинство), Кодекс адміністративної відповідальності (розгляд справ про адміністративні проступки); Кодекс поведінки і дисциплінарної відповідальності державних службовців, Кодекс державної

служби, Кодекс загального адміністративного права [3, с. 42]. Але Верховною Радою України було прийнято лише Кодекс адміністративного судочинства України у 2005 р. Незважаючи на численні наукові роботи, присвячені адміністративно-процедурним, адміністративно-деліктним та іншим питанням адміністративного права, всі інші зазначені вище проекти нормативно-правових актів такі не були прийняті, що негативно впливає на проведення адміністративної реформи в Україні. Крім того, існує значна кількість прогалин у чинному адміністративно-деліктному праві (наприклад, відсутнє визначення малозначності адміністративного проступку (ст. 22КУпАП) та не чітко прописано порядок відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним проступком (ст. 40, 329, 330 КУпАП)) [4].

Ще однією метою систематизації є об'єднання нормативного матеріалу, приведення його в єдину внутрішню узгоджену систему, оскільки ефективне реформування адміністративного права і процесу неможливе без чіткого уявлення про його внутрішню структуру та взаємозв'язок її складових елементів. Тільки системний підхід здатен забезпечити узгодженість, гармонійність і комплексність організаційного впливу на сферу адміністративно-правового регулювання. З огляду на це система адміністративного права повинна розглядатися як цілком автономна система юридичних норм, котра має принципово відмінний зміст і будову.

Крім того, сучасні адміністративисти допускають можливість виділення в них самостійних підгалузей та / або інститутів.

Більш того, є прихильником іншої думки, згідно з якою загальне адміністративне право поділяється виключно на інститути, а особливе – лише на підгалузі [5, с. 194].

Аналіз наведених вище поглядів, з одного боку, свідчить про неоднозначне бачення системи адміністративного права і процесу серед науковців, а з іншого – змушує констатувати недосконалість багатьох теоретичних конструкцій.

Систематизація повинна бути направлена на підвищення якості й ефективності адміністративного законодавства України.

На жаль, реаліями сьогодення є наявність великої кількості нормативно-правових актів, суттєве оновлення значної кількості норм адміністративного права і процесу, прогалини адміністративного судочинства, тенденція щодо збільшення прийняття як законодавчих, так і підзаконних актів, постійні зміни та доповнення уже чинних нормативно-правових актів.

Все це призводить до перенавантаженості національного адміністративного законодавства, розпорошеності норм, не вирішеності проблеми диспропорції у співвідношенні між законами та підзаконними актами тощо. Така ситуація негативно позначається на ефективності реалізації норм адміністративного законодавства, тобто ускладнює процес виконання обов'язків, використання суб'єктами їх прав, дотримання заборон, застосування суб'єктами владних повноважень адміністративних норм тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративний процес в Україні. Колективна монографія / редкол.: В.В. Галуцько, О.М. Правоторова та ін., 2021. С. 846.

2. Петков С.В. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. Практичний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2023. С. 272.
3. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / редкол. : В. Б. Авер'янов та ін. Київ, 2020. Т. 1. Загал. частина. С.584.
4. Гетьман Є. А. Кодифікація адміністративного законодавства України: загальна характеристика, історичні етапи, види. *Право та інновації*. 2017. № 1 (17). С. 97–100.
5. Смокович М.І. Юрисдикція адміністративних судів: теорія та практика судочинства. Монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2022. С. 288.

Nataliia PAVLOVSKA
Phd in Law, associate professor,
associate professor of the Department of public and international law Vadym
Hetman Kyiv National University of Economic

MECHANISMS FOR IMPLEMENTATION OF RIGHTS AND OBLIGATIONS WHEN COMMITTING AN ADMINISTRATIVE OFFENSE (DELICT)

International legal responsibility of states is one of the fundamental and oldest institutions of international law. One of the guiding principles in modern international law is the principle of sovereign equality. Adhering to this principle, states take part in mutual relations and multilateral international communication, possessing sovereignty as a political and legal property and international immunity, which express the supremacy of each of them within the country and independence in external relations. At the same time, the mentioned principle is not a sign of the lack of interaction and interdependence of states, since no state can exist and develop in isolation from the entire world community. This principle enables the state to carry out any actions that do not contradict the established principles and norms of international law. If the state does not fulfill or violates its obligations arising from the norms of international law, the question of its responsibility before individual states or the world community as a whole naturally arises. The principle of sovereign equality makes it possible to distinguish states into the main group of subjects of international law, and therefore of international responsibility. When studying the theory of international law, the subjects of international legal responsibility are the subjects of international law. The current articles adopted by the UN General Assembly are mainly devoted to the responsibility of states to other states. However, it should be noted that the general part of the articles also applies to the responsibility of states before other subjects of international law.

In addition to states, states that advocate self-determination and international (intergovernmental) organizations are also considered subjects of the law of international legal responsibility [1, p. 98]. In 2002, the UN International Law Commission, in accordance with the resolution of the UN General Assembly, started working on the topic "Responsibility of international organizations". The issue of legal personality of natural persons is debatable in the theory of international law. The majority of authors (for example, D.B. Levin, V.A. Vasylenko, V. Davyd and others) justify the position according to which natural persons, like legal entities, are not subjects of international legal responsibility. The question of the legal personality of